

Saaristomeren tilaa parantavat konkreettiset toimet vuonna 2024

Kaupunginhallitus 18.12.2023 § 362
1191/11.03.05/2023

Valmistelija Ympäristöpäällikkö Saija Kajala

Saaristomeren tilaa parantavat konkreettiset toimet vuonna 2024
Naantalin kaupunki on varannut vuodelle 2024 ympäristönsuojelun kustannuspaikalle 100 000 euroa ostopalveluihin konkreettisiin Saaristomeren pelastustoimiin Naantalin alueella. Määrärahaan on lisätty kh-merkintä, jonka mukaan kaupunginhallitus päättää mihin määräraha käytetään.

Esitys vuonna 2024 toteutettavista toimenpiteistä

Saaristomeritoimien yleissuunnitelman laatiminen vuosille 2025-2030

Naantalin kaupunki on vuosina 2022 ja 2023 budjetoanut talousarvioissaan Saaristomeritoimille 100 000 euroa per vuosi ympäristönsuojelun kustannuspaikalle. Ehtona rahan käytölle on ollut, että toimenpiteiden on tullut olla konkreettisia, ja toimenpiteillä on tullut tähdätä Saaristomeren tilan paranemiseen. Haasteena on ollut lyhyt vuosisykli: toimenpiteet on tullut suunnitella ja toteuttaa saman vuoden aikana. Henkilöresurssia ei ole osoitettu erikseen toimille, vaan suunnittelu- ja toteutustyöstä on vastannut käytännössä kaupungin ympäristöpäällikkö lakisääteisten virkatöidensä ohella.

Nyt suunnitteilla oleva Saaristomeritoimien yleissuunnitelma tuo helpotusta tähän haasteeseen. Yleissuunnitelmassa voidaan punnita myös suunniteltujen toimenpiteiden vaikuttavuutta ja kustannuksia. Yleissuunnitelmaa voidaan hyödyntää osana kaupungin ympäristöohjelmatyötä. Naantalin kaupungin ympäristöohjelmassa vuosille 2020-2024 on asetettu strategiseksi tavoitteeksi saavuttaa vesistöjen hyvä tila vuoteen 2027 mennessä. Esimerkiksi Naantalin kaupungin edustalla sijaitseva merialue Askaistenlahti on luokiteltu ekologiselta tilaltaan tyydyttäväksi ja Naantalin sataman edusta on luokiteltu välttäväksi ja voimakkaasti muutetuksi. Tavoitteena on, että yleissuunnitelman avulla Naantalin kaupungin Saaristomerityöllä saadaan toteutettua mahdollisimman vaikuttavia vesiensuojelutoimenpiteitä. Tavoitteena on Saaristomeren ja Naantalin alueen vesien hyvä ekologinen tila. Yleissuunnitelmatyössä selvitetään Naantalin kuntarajojen sisällä olevat mahdollisuudet Saaristomeren rannikkoalueen valuma-alueen vesienhallintaan (mm. kosteikot ja muut luontopohjaiset ratkaisut) ja kaupungin eri toimialojen mahdollisuudet toteuttaa kestävää vesienhallintaa ja vähentää ravinnekuormitusta (sis. hulevedet, jätevedet, kaupungin omistamat viheralueet, metsät ja pellot).

Yleissuunnitelman laatimiseksi työ tullaan teettämään konsultilla ja/tai työhön tullaan palkkaamaan projektityöntekijä vuoden 2024 aikana. Työn tuloksen kannalta keskeistä on aktiivinen vuoropuhelu kaupungin henkilöstön kanssa ja olemassa olevien suunnitelmien kuten hulevesien hallintasuunnitelman ja esimerkiksi ELY-keskuksen laatimien ranta-alueiden monikäytön yleissuunnitelmien hyödyntäminen työn pohjana.

Yleissuunnitelmassa tulee ottaa huomioon myös yhteistyön tuomat mahdollisuudet, eli erilaisiin yhteistyöhankkeisiin osallistuminen osana Naantalin omaa Saaristomerityötä.

Tuleva kaupungin ympäristöohjelmakausi tulee tähtäämään vuoteen 2030, johon vuoteen on myös kaupungin ilmastotavoitteet HINKU-kuntana asetettu. Vuodet 2025-2030 on Saaristomeren toimenpiteiden yleissuunnitelmassa realistinen ajanjakso, jolle konkreettisia toimenpiteitä myös Saaristomeren tilan parantamiseksi nyt suunnitellaan. Yleissuunnitelma toimii samalla hyvänä esimerkkinä muille kunnille ja toimijatahoille tavoitteellisessa työssä Saaristomeren tilan parantamiseksi. Yleissuunnitelman laatimistyöhön on haettu 50 %:n avustusta ELY-keskukselta marraskuussa 2023.

Vaarjoen varrelle toteutettavien ravinteita pidättävien ratkaisujen suunnittelu ja toteutus

ELY-keskukselta on saatu 26.5.2023 myönteinen avustuspäätös Vaarjoen kosteikon yleissuunnitelman laatimiseksi. Päätöksen mukaan ELY-keskus myöntää hakijalle avustusta 12 425,00 euroa. Avustuksen määrä on kuitenkin enintään 35 prosenttia avustuksen käyttötarkoituksen mukaisista hyväksyttävistä kustannuksista. Vaarjoen kosteikon yleissuunnitelmatyö on tilattu AFRY Finland Oy:ltä, mutta työ ei sisällä vielä varsinaista rakentamissuunnitelmaa tarvittavine maaperätutkimuksineen ja luontoselvityksineen.

ELY-keskukselta on haettu 35 %:n avustusta marraskuussa 2023 Vaarjoen kosteikon rakentamissuunnitelman laatimiseksi. Samalla on haettu 50 %:n avustusta varsinaisen kosteikon rakentamistyöhön, jonka realistinen toteutusaikataulu on vuosien 2024-2026 aikana. Tavoitteena on, että rakentaminen saataisiin tehtyä jo vuoden 2024 puolella, mutta aiemman kokemuksen perusteella todennäköistä on, että työ siirtyy sääolosuhteiden takia vuoden 2025 puolelle. Vuosi 2026 varataan aikataulullisten ja rahoituksellisten haasteiden varalle (mm. mahdollisen vesilain mukaisen luvan hakeminen ja hakemuksen käsittelyn ajallinen kesto).

Osallistuminen paikallisten yhdistysten vesiensuojelua edistäviin hankkeisiin

Avustetaan rahallisesti paikallisten yhdistysten vesistöjen kunnostukseen tähtäviä toimenpiteitä.

Osallistutaan Livonsaaren kyläyhdistyksen ja Turun Ammattikorkeakoulun Ruovikonleikkiin Naantalin Livonsaarella -hankkeeseen vuosina 2023 ja 2024. ELY-keskus on antanut myönteisen avustuspäätöksen 29.5.2023 hieman suunniteltua pienemmällä hankkeen kokonaiskustannuksella. Päätös ja hankesuunnitelma ovat esityslistan oheismateriaalina. Osallistutaan muihin mahdollisiin konkreettisia toimia toteuttaviin yhteistyöhankkeisiin paikallisten tai alueellisten yhteistyökumppanien kanssa ja hankkeen omarahoitusosuuden osittaiseen kattamiseen. Ongelmana hankkeiden toteutukselle usein on, että avustusten myöntämisen ehtona on vaatimus jopa 50 %:n omarahoitusosuudesta. Naantalin merenlahdet-hanke on alkanut vuonna 2023 ja jatkuu vuoteen 2024. Kaupungin rahoitusosuus hankkeelle on kohdistunut vuoteen 2023 joten varsinaisia kuluja ei hankkeesta aiheudu vuonna 2024. Hankkeessa laaditaan kunnostussuunnitelmia pienille merenlahdille, pääosin Rymättylän alueella. Suunnitelmien valmistuttua on mahdollista, että joitakin kunnostustoimia lähdetään toteuttamaan jo vuonna 2024 ja

esimerkiksi näihin voisi kaupungin osallistuminen tulla kyseeseen jollakin rahoitusosuudella.

Luolalanjärven kosteikon vaikutusten tarkkailu

Maaliskuussa 2023 rakennettiin Luolalanjärven kosteikko. Luolalanjärven kosteikon vaikutusten tarkkailemiseksi tehdään talviajan ja kesäajan seurantatutkimuksia.

Jotkin toimenpiteistä edellyttävät vielä lisää selvittelyä mm. toteutuskelpoisuuden ja kustannusarvion osalta. Koska Saaristomeren tilaa parantavien toimenpiteiden tulee olla kaupunginhallituksen hyväksymiä, useammalla toimenpiteellä varmistetaan, että toimenpiteitä myös toteutuu vuoden 2024 aikana.

Oheismateriaali:

- Taulukko kustannusarvioista
- Livonsaaren kyläyhdistyksen ja Turun AMK:n hankesuunnitelma
- ELY-keskuksen avustuspäätös Ruovikonleikkuut Naantalin Livonsaareissa -hankkeelle

Ympäristöpäällikkö Saija Kajala on läsnä asiantuntijana kokouksessa.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus hyväksyy ehdotetut Saaristomermäärärahan käyttökohteet Naantalin kaupungin Itämerihaasteen mukaisina uusina toimenpiteinä Saaristomeren tilan parantamiseksi vuodelle 2024 varatun määrärahan puitteissa.
Kokouskäsittely	Merkittiin, että ympäristöpäällikkö Saija Kajala oli läsnä kokouksessa asiantuntijana tämän asian käsittelyn ajan. Keskustelun aikana Tero Tavio esitti asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi, jota kaupunginhallitus yksimielisesti kannatti.
Päätös	Tero Tavion esityksestä kaupunginhallitus päätti yksimielisesti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.